

ARCHEOLOGIENOTA

ASSE - HOF TER WAARBEEK (prov. VLAAMS-BRABANT)

VERSLAG VAN RESULTATEN PROEFSLEUVENONDERZOEK

Auteurs: Thomas APERS, Gwendy WYNS

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode 2017F309

Projectcode:	2017F309
Naam erkende archeoloog:	Thomas Apers
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00110
Locatiegegevens:	Asse, Waarbeek (zie plan in bijlage 1, 2 en 3 in verslag van resultaten bureauonderzoek)
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 138962, Y: 178401 X: 139124, Y: 178527
Kadastergegevens:	Asse, afdeling 2, sectie B, percelen 231g, 217k, 218n2; afdeling 3, sectie B, 232v (zie plan in bijlage 3 in verslag van resultaten bureauonderzoek)
Topografische kaart:	zie plan in bijlage 1 en 2 in verslag van resultaten bureauonderzoek
Begindatum onderzoek:	23/08/2017
Einddatum onderzoek:	23/08/2017
Relevante termen thesauri:	Nieuwste tijd, proefsleuvenonderzoek, site met walgracht, lusthof
Alle betrokken actoren	Thomas Apers (erkend archeoloog), Dirk De Byser (contactperson initiatiefnemer), Gwendy Wyns (erkend archeoloog), Werner Wyns (technisch medewerker)
Betrokken personen buiten het project	/
Plan met afbakening verstoorde zones:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	4
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT.....	4
1.1.1. Vraagstelling.....	4
1.1.2. RANDVOORWAARDEN	6
1.1.3. GEPLANDE WERKEN	6
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE	8
1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie.....	8
1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek	10
1.2.3. Gebruikt materiaal.....	11
1.2.5. Inbreng specialisten	11
2. ASSESSMENTRAPPORT.....	12
2.1. ASSESSMENT VONDSTEN.....	12
2.2. ASSESSMENT STALEN	12
2.3. ASSESSMENT CONSERVATIE.....	12
2.4. ASSESSMENT SPOREN	12
2.4.1. Stratigrafie.....	15
2.4.2. Sporenbeschrijving	19
2.5. ASSESSMENT ONDERZOCHE GEBIED	23
2.5.1. Landschappelijke ligging	23
2.5.2. Historische situering.....	23
2.5.3. Archeologisch kader	23
2.5.4. Datering en interpretatie.....	23
2.5.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen	25
2.5.6. Confrontatie met resultaten bureaustudie.....	25
2.5.7. Synthese	26
2.6. POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING.....	27
2.6.1. Aard van de potentiële kennis.....	27
2.6.2. Beantwoording onderzoeksvragen	27
2.6.3. Waardering	30
2.7. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	31
2.8. SAMENVATTING	32
3. BIBLIOGRAFIE.....	33
3.1. ONUITGEGEVEN BRONNEN	33
4. BIJLAGEN	34
4.1 PLANNENLIJST EN BIJLAGEN	34
4.2. FOTOLIJST.....	35
4.3 OVERIGE BIJLAGEN	36

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Vraagstelling

De bedoeling van het archeologisch onderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen het projectgebied (zie figuur 1). Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,...)?
- Zijn er nog resten van de omgrachting van de hoeve aanwezig?
- Is er een duidelijke uitgraving voor de aanleg van de gracht herkenbaar?
- Is er een fasering in zijn gebruik zichtbaar?
- Zijn er andere sporen te relateren aan de hoeve aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Is er een oudere toegangsweg aanwezig?
- Zijn er sporen die te relateren zijn aan het latere kasteeldomein?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de bodemopbouw?
- Is er verder archeologisch onderzoek nodig in de vorm van een archeologische opgraving? Zo ja, specificeer.

Figuur 1: Projectie van het plangebied (rode kader) op een luchtfoto genomen in de periode 2013 - 2015 (Bijlage 18 verslag van resultaten bureauonderzoek) (© geopunt).

1.1.2. Randvoorwaarden

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden.

De grond wordt gescheiden afgegraven (teelaarde, moederbodem) en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt. Voor het grondwerk wordt gebruik gemaakt van een rupskraan met niet-getande kraanbak. Er worden 2 sleuven aangelegd aan de noordwestzijde van het huidige gebouw, hier dient eerst de verharding verwijderd/uitgeslepen te worden. In het zuidoosten van het terrein worden 2 sleuven aangelegd met als specifiek doel te onderzoeken of er nog restanten aanwezig zijn van de gracht van de omwalde site. Door de vorm van het projectgebied en de specifieke vraagstelling beslaan de geplande sleuven een oppervlakte van ca. 17% in de zone van de geplande werken.

1.1.3. Geplande werken

De percelen waarop het projectgebied betrekking heeft, hebben in totaal een oppervlakte van 6900m² (zie hoofdstuk 1.2.3. in het verslag van resultaten bureauonderzoek). Hiervan zal een zone van 460m² tot op een meter diep uitgegraven worden voor de bouw van een nieuw gebouwblok aan de noordwestelijke zijde van de huidige bebouwing. Tussen dit gebouwblok en de straat zullen eveneens nog uitgravingen gebeuren ten behoeve van de riolering en nutsleidingen. De huidige verharding van het terrein heeft al voor een bepaalde mate van verstoring gezorgd. (zie Figuur 5). Aan de andere zijde van de huidige gebouwblokken zal een nieuwe weg aangelegd worden die de verbinding maakt met de Assesteenweg. Zo zal aan de zuidoostelijke zijde, gedeeltelijk ter hoogte van de huidige parking, een weg voorzien worden naar de steenweg en zal een verbinding langsheen de zuidzijde van de vijver naar het gebouw gemaakt worden. De nieuw aan te leggen verharding zal op een oppervlakte van ca. 850m² zijn, uitgestrekt volgens een langwerpige wegtracé. De verwachte aanlegdiepte van deze verharding zal 55 à 60cm bedragen.

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten werd overgegaan tot een proefsleuvenonderzoek. In de melding van het vooronderzoek werd vooropgesteld aan de noordwestelijke zijde van het huidige gebouw 2 sleuven aan te leggen, parallel met de huidige weg. Bij de start van de 1ste sleuf werd duidelijk dat onder de verharding nog een laag beton aanwezig was (zie Figuur 4). Dit betekende dat het uitbreken van de verharding een aanzienlijke tijd en dus ook kost met zich zou meebrengen. Bij deze sleuf werd ook vastgesteld dat het 1ste archeologisch niveau zich op 1,5m diepte bevond en dus in situ bewaard kon blijven. Omwille van deze redenen werd er geopteerd om deze sleuf in te korten. Omdat de 2de sleuf zich ter hoogte van een waterleiding bevond (zie Figuur 5), er reeds vastgesteld was dat het aanwezige erfgoed in situ bewaard kon blijven en het uitbreken van de verharding een aanzienlijke tijd en kost met zich meebracht, werd ervoor gekozen deze niet aan te leggen.

Aan de zuidwestelijke zijde van het projectgebied dienden er 2 sleuven aangelegd te worden. Reeds voor de aanleg kwamen verschillende omwonenden melden dat dit deel van het projectgebied minstens 3m opgehoogd werd in de jaren '50 van vorige eeuw met bouwafval van expo'58. Bij de aanleg van de 1ste sleuf bleek dat het terrein hier minstens 2,5m opgehoogd was. Gezien de geplande werken hier slechts voor een verstoring van 0,6m in de diepte zorgen en voor de rest van de sleuf de huidige verharding zou moeten verwijderd worden, werd er ook hier geopteerd om de sleuf in te korten. Ook in het zuidelijk deel werd deze sleuf ingekort omwille van de begroeiing (bomen). Gezien de 2de sleuf door de tuin van het huidige rusthuis gepland was en de 1ste sleuf reeds duidelijk maakte dat het terrein minstens 2,5m opgehoogd werd, werd ervoor gekozen om deze sleuf niet aan te leggen.

Figuur 3: inplantingsplan van de proefsleuven op het kadasterplan (zie bijlage 1).

Figuur 4: Zicht op het beton onder de verharding.

Figuur 5: zicht op de aanduiding van de waterleiding die zich ter hoogte van de 2de sleuf aan de noordwestelijke zijde bevindt.

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het terreinwerk werd uitgevoerd door veldwerkleider Gwendy Wyns en technisch medewerker Werner Wyns. Het veldwerk vond plaats op 23 augustus 2017 en werd (aansluitend) gedicht.

1.2.3. Gebruikt materiaal

Voor het verwijderen van de verharding werd er gebruik gemaakt van een minigraver met schieter. Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd (code **ASH017 2017F309**) en beschreven. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw werden in elke sleuf een wandprofiel schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. De foto's werden genomen met een Nikon van het type Coolpix waterproof 18m/59ft Shockproof 2m 6.6ft met optical zoom 4.3-21.5mm 1:2.8. Alle vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan door middel van een GPS toestel.

1.2.5. Inbreng specialisten

Niet van toepassing.

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Assessment vondsten

Er werden geen vondsten aangetroffen tijdens het onderzoek.

2.2. Assessment stalen

Er werd 1 baksteenstaal genomen, van S1.

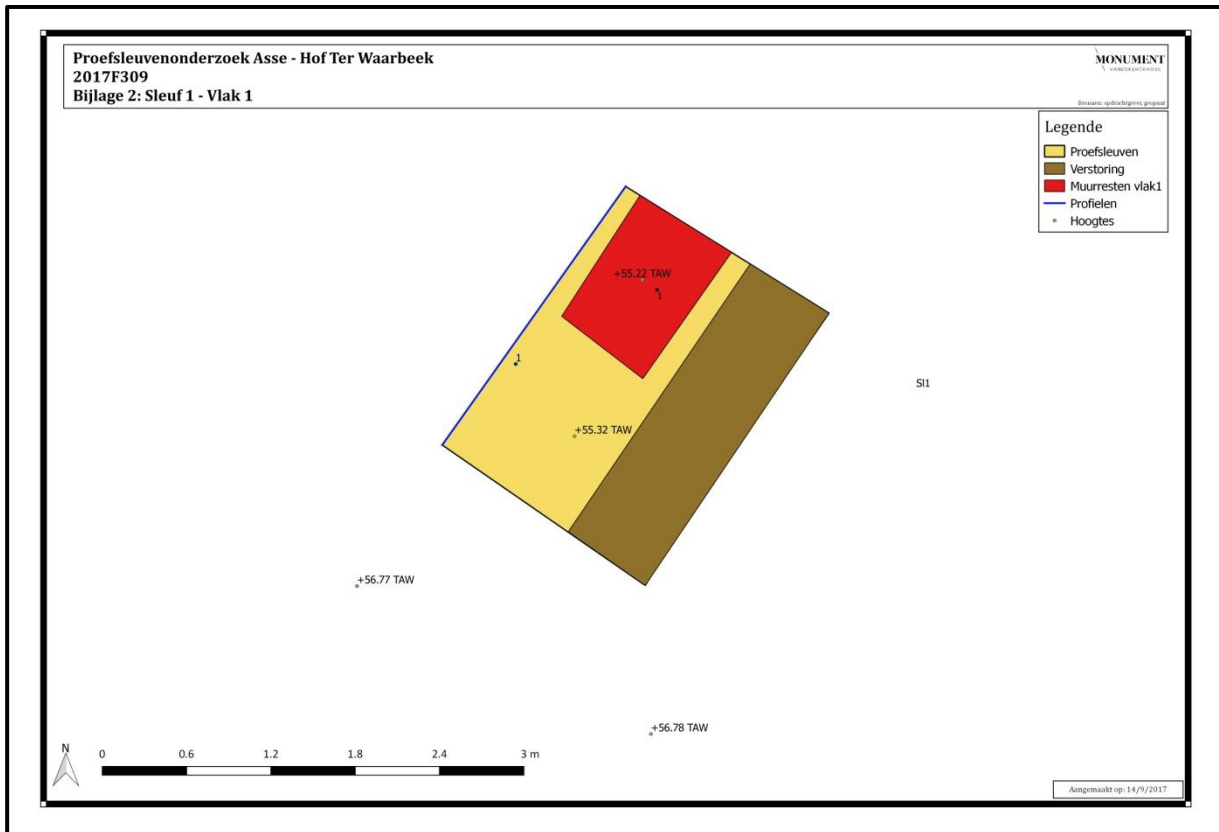
2.3. Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

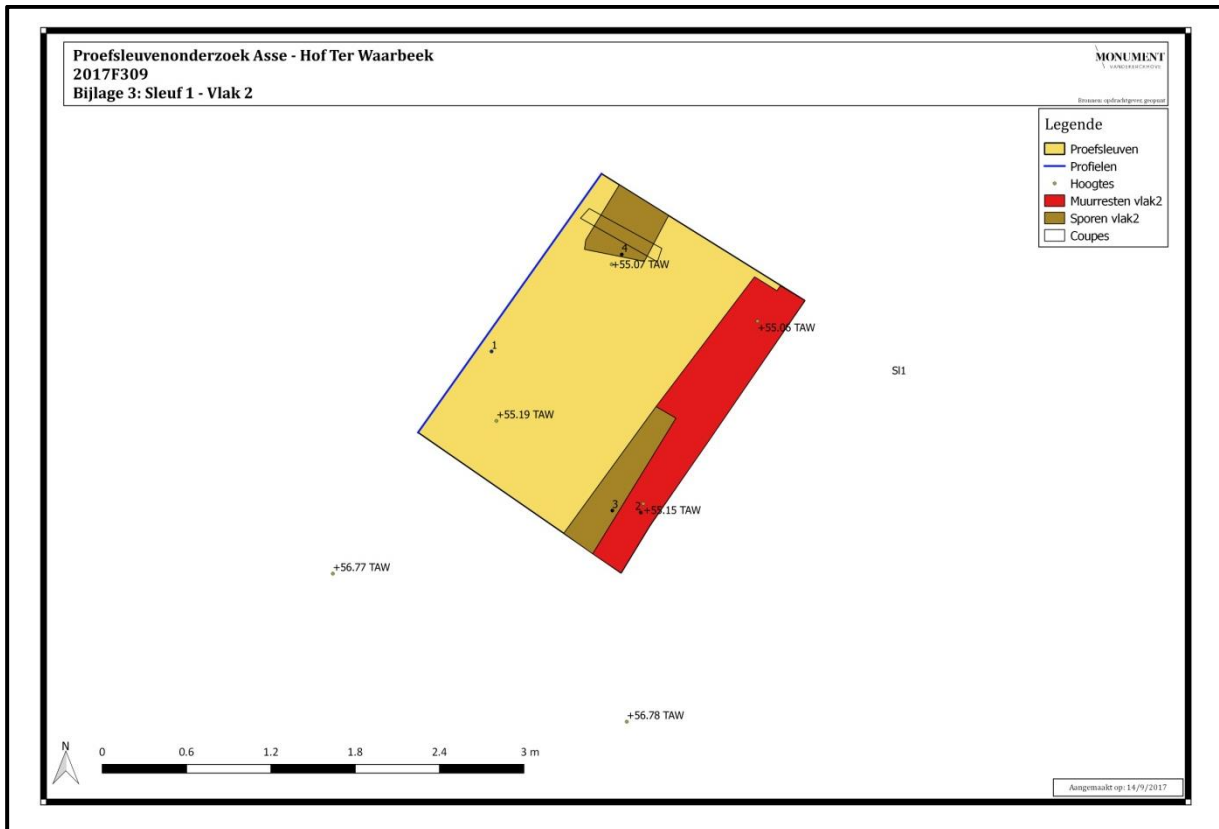
2.4. Assessment sporen

De beschrijving van de sporen kan gevolgd worden op de plannen in bijlage 2 (figuur 7). Enkel in sleuf 1 werden sporen aangetroffen, S1-4. Deze bevonden zich op een diepte van respectievelijk 1,5 en 1,7m ten opzichte van het huidig maaiveld. S1, S2 en S3 zijn een gootje, muurresten en bijhorende insteek die op basis van het baksteenformaat vermoedelijk uit de oudste fase (14de eeuw) van het Hof van Waarbeek dateren (zie Figuur 6 en Figuur 7). Op de Ferrariskaart is rondom het domein nog een muur te zien, mogelijk gaat het om dezelfde muur. S4 is nog een restant van de onderzijde van het gootje.

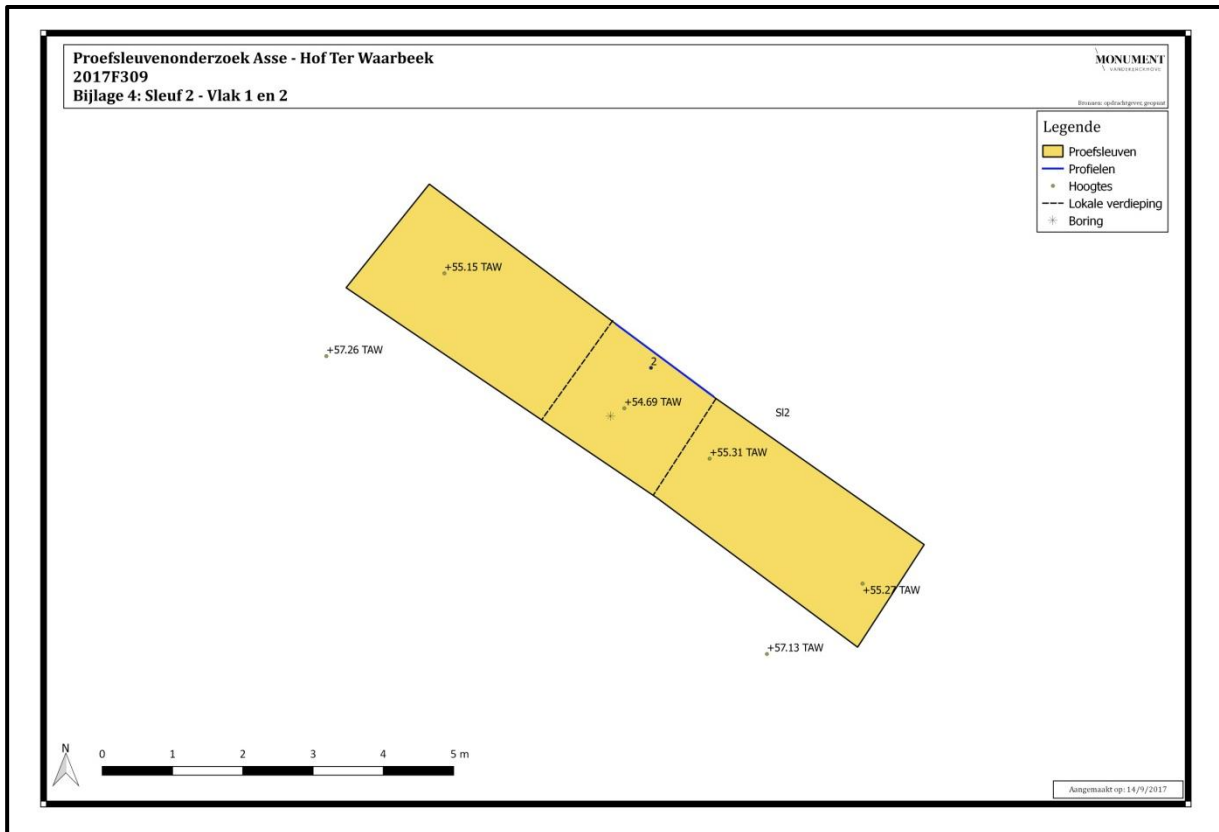
In sleuf 2 werden geen sporen aangetroffen (zie Figuur 8).

Figuur 6: Sleuf 1 – vlak 1 (zie bijlage 2).

Figuur 7: Sleuf 1 – vlak 2 (zie bijlage 3).

Figuur 8: Sleuf 2 – vlak 1 en 2 (zie bijlage 4).

2.4.1. Stratigrafie

Sleuf 1

De bovenste lagen bestaan uit de huidige verharding en het beton en puin hieronder. Deze lagen waren ongeveer 0,6m dik. Hieronder waren verschillende lagen aanwezig die als oude A(p)-horizonten of tuinlagen kunnen beschouwd worden. Het is niet duidelijk of de laag boven de C-horizont een oude ploeglaag of B-horizont is. De C-horizont bevond zich op een diepte van ca. 1,6m (zie Figuur 9 en Figuur 10). Enkel in de noordwestelijke zijde van de sleuf was de originele bodemopbouw nog aanwezig, de zuidoostelijke zijde was verstoord tot een diepte van ca. 1,8m. Profiel 1 wordt verder besproken als referentieprofiel in bijlage 5.

Figuur 9: Profiel 1, noordwestelijke zijde van sleuf 1.

Figuur 10: detail van profiel 1.

Sleuf 2

In sleuf 2 werd de C-horizont niet aangetroffen. Het profiel van deze sleuf toont een ophoging van minstens 2m dik (zie Figuur 11). In het 2de vlak van deze sleuf werd handmatig een bijkomende boring gezet om de diepte van de C-horizont te bepalen. Hierbij werd 0,75m diep geboord waarbij de aangeboorde horizont nog steeds uit hetzelfde ophogingspakket bestond. Als gekeken wordt naar het omliggende landschap is het zeer duidelijk dat de oostelijk gelegen weide een pak lager gelegen is als het plangebied (zie Figuur 12). Ook dit wijst op een aanzienlijke ophoging van het plangebied.

Figuur 11: Profiel 2 in sleuf 2, onderaan is nog een stuk piepschuim zichtbaar.

Figuur 12: De weide ten oosten van het plangebied is merklijk lager gelegen.

2.4.2. Sporenbeschrijving

Sleuf 1

Het 1ste archeologisch niveau in deze sleuf werd aangetroffen op een diepte van +55,2m TAW, ca. 1,5m onder het huidige maaiveld. In de noordelijke hoek van de sleuf werd hier de onderzijde van een bakstenen goot, S1, zichtbaar (zie Figuur 14). Het zuidelijk deel van de sleuf was op dit niveau nog verstoord door een zeer recent afvalpakket. De bakstenen van het gootje hadden een afmeting van 25x10x6cm en waren gemetst met een zeer zandige witte zandmortel. In profiel werd duidelijk dat de bovenkant van de goot was ingestort en zo opgevuld met puin en een donkerbruine vulling. Er werden geen vondsten aangetroffen in de vulling. Een 2de archeologisch niveau bevond zich op een diepte van +55m TAW, ca. 1,7m onder het huidige maaiveld. In het zuidelijk deel van de sleuf werd onder het recente afvalpakket een muurrestant en insteek, S2 en S3 (zie Figuur 15), aangetroffen opgebouwd met bakstenen van hetzelfde formaat en eenzelfde mortel als het gootje. Het gaat om de fundering van een muur en bleek nog maar 2 bakstenen diep bewaard te zijn. Vermoedelijk werd deze uitbroken tijdens de afbraak van het kasteel, de aanleg van het huidige gebouw of het dumpen van het afvalpakket erboven. Onder het gootje werd op dit niveau een zeer vaag spoor geregistreerd dat na couperen als een restant van de aanleg van het gootje kan beschouwd worden.

Figuur 13: Overzicht van vlak 1 in sleuf 1 met in de bovenste hoek S1.

Figuur 14: Zicht op het bakstenen gootje, S1

Figuur 15: Zicht op S2 en S3 in vlak 2 van sleuf 1.

Sleuf 2

In sleuf 2 werden geen sporen aangetroffen.

2.5. Assessment onderzochte gebied

2.5.1. Landschappelijke ligging

Zie hoofdstuk 2.1. in het verslag van resultaten bureaustudie.

2.5.2. Historische situering

Zie hoofdstuk 2.2. in het verslag van resultaten bureaustudie.

2.5.3. Archeologisch kader

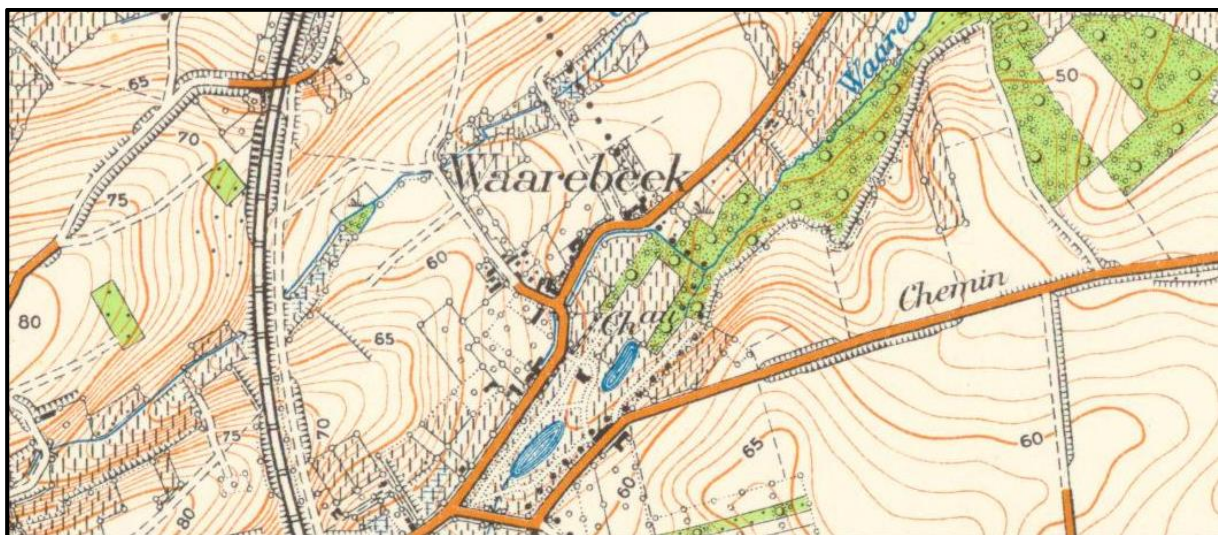
Zie hoofdstuk 2.3. in het verslag van resultaten bureaustudie.

2.5.4. Datering en interpretatie

De originele bodemopbouw in het noordelijk deel van sleuf 1 toont verschillende A(p)-horizonten of tuinlagen onder de huidige verharding. In het westelijk deel bleek deze echter sterk verstoord te zijn door een zeer recent afvalpakket dat waarschijnlijk te maken heeft met de afbraak van het kasteel en de bouw van het huidige rusthuis. In deze sleuf werden hierdoor 2 archeologische niveaus aangesneden. Een eerste bevond zich op +55,2m TAW (1,5m diepte tov het huidige maaiveld), een tweede bevond zich onder de verstoring op een diepte van +55m TAW (1,7m diepte tov het huidige maaiveld). In deze werkput werden een gootje en muurresten met bijhorende insteek aangetroffen die op basis van het baksteenformaat vermoedelijk tot de oudste fase van het Hof van Waarbeek behoren. Reeds in de 14de eeuw werd het hof vermeld in de cijnsboeken van de opstalle van Waarbeek, dat samenhangt met het Hof van Waarbeek. Op de Ferrariskaart is rondom het noordelijk deel van het terrein nog een muur te zien die mogelijk nog teruggaat tot deze oudste fase (zie Figuur 16). Vanwege de ligging aan de straatzijde, wordt vermoed dat het gaat om de muur die op deze kaart nog is afgebeeld. Sleuf 2 bleek minstens 2,5m opgehoogd te zijn met een recent afvalpakket. Volgens mondeling informatie van omwonenden is een groot deel van het projectgebied opgehoogd met afval van de afbraak van expo '58. Op een topografische kaart uit 1930-1936 is ter hoogte van deze sleuf een vijver te zien (zie Figuur 17) die niet op eerdere kaarten voorkomt. Hoewel deze vrijwel op dezelfde plaats ligt als de vijver aangegeven op de Ferrariskaart gaat het hierdoor waarschijnlijk niet om eenzelfde vijver. Ofwel is het terrein effectief opgehoogd ofwel werd in deze sleuf de opvulling van deze vijver aangesneden.

Figuur 16: Het projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart.

Figuur 17: Een topografische kaart uit 1930-1936 waarop het kasteel nog te zien is.

2.5.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

De originele bodemopbouw in het noordelijk deel van sleuf 1 toont verschillende A(p)-horizonten of tuinlagen onder de huidige verharding. In het westelijk deel bleek deze echter sterk verstoord te zijn door een zeer recent afvalpakket dat waarschijnlijk te maken heeft met de afbraak van het kasteel en de bouw van het huidige rusthuis. In deze sleuf werden hierdoor 2 archeologische niveaus aangesneden. Een eerste bevond zich op +55,2m TAW (1,5m diepte tov het huidige maaiveld), een tweede bevond zich onder de verstoring op een diepte van +55m TAW (1,7m diepte tov het huidige maaiveld). In deze werkput werden een gootje en muurresten met bijhorende insteek aangetroffen die op basis van het baksteenformaat vermoedelijk tot de oudste fase van het Hof van Waarbeek behoren. Reeds in de 14de eeuw werd het hof vermeld in de cijnsboeken van de opstalle van Waarbeek, dat samenhangt met het Hof van Waarbeek. Op de Ferrariskaart is rondom het noordelijk deel van het terrein nog een muur te zien die mogelijk nog teruggaat tot deze oudste fase (zie Figuur 16). Vanwege de ligging aan de straatzijde, wordt vermoed dat het gaat om de muur die op deze kaart nog is afgebeeld. Sleuf 2 bleek minstens 2,5m opgehoogd te zijn met een recent afvalpakket. Volgens mondeling informatie van omwonenden is een groot deel van het projectgebied opgehoogd met afval van de afbraak van expo '58. Op een topografische kaart uit 1930-1936 is ter hoogte van deze sleuf een vijver te zien (zie Figuur 17) die niet op eerdere kaarten voorkomt. Hoewel deze vrijwel op dezelfde plaats ligt als de vijver aangegeven op de Ferrariskaart gaat het hierdoor waarschijnlijk niet om eenzelfde vijver. Ofwel is het terrein effectief opgehoogd ofwel werd in deze sleuf de opvulling van deze vijver aangesneden.

2.5.6. Confrontatie met resultaten bureaustudie

De bureaustudie vermeldt dat de bodemkaart ter hoogte van het projectgebied de bodemtypes OB, ON, Aca0, Ahp en Abp0 weergeeft. De eerste twee types wijzen op respectievelijk bebouwde zones en opgehoogde gronden. Het bodemtype Aca0, dat in het noorden van het projectgebied te situeren is, wijst op een matig droge leembodem met textuur B horizont of met weinig duidelijke kleur B horizont. De fase 0 wijst op de afwezigheid van een Ap-horizont. Het type Ahp betreft een leembodem zonder profielontwikkeling die nat is met een relatief hoge ligging. In de uiterst zuidelijke hoek van het terrein bevindt zich nog het type Abp0 dat wijst op een droge leembodem zonder profielontwikkeling. In het noorden komt het bodemtype grotendeels overeen met deze die in de omgeving van het projectgebied voorkomen. Onder een aantal ophogingslagen of tuinlagen werd een droge leembodem aangetroffen. Mogelijk is er

boven de C-horizont nog een B-horizont aanwezig. In het zuiden spreekt de bodemkaart van sterk opgehoogde gronden. Dit werd bevestigd door het onderzoek, in sleuf 2 bleek het terrein minstens 2,5m opgehoogd te zijn.

2.5.7. Synthese

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bracht slechts een beperkte hoeveelheid archeologische sporen aan het licht. In het noordelijk deel van het plangebied werden een gootje en de fundering van de vermoedelijke tuinmuur van het Hof. Deze waren slechts ondiep bewaard. Op basis van de baksteenformaten kunnen deze wel tot de oudste fase gerekend worden. Deze bevonden zich op een diepte van respectievelijk 1,5 en 1,7m tov het maaiveld. Bovendien bleek een deel van het terrein verstoord door een zeer recent afvalpakket dat waarschijnlijk te linken is aan de bouw van het huidige rusthuis. Vermoedelijk is hierbij een groot deel van het terrein reeds verstoord. In het zuidelijk deel bleek het terrein meer dan 2,5m opgehoogd te zijn. De geplande werken gaan de bodem slechts tot een diepte van 1m (noordelijk deel) en 0,6m (zuidelijk deel) verstoren, hierdoor zal het archeologisch erfgoed in situ bewaard kunnen blijven en wordt het niet noodzakelijk geacht verder archeologisch vervolgonderzoek te adviseren.

2.6. Potentieel op kennisvermeerdering

2.6.1. Aard van de potentiële kennis

De kennisvermeerdering na dit archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bestaat erin dat het archeologisch erfgoed zich in het noordelijk deel op een diepte van 1,5m tov het maaiveld bevindt en vermoedelijk reeds grotendeel verstoord is en dat het zuidelijk deel van het plangebied minstens 2,5m opgehoogd is.

2.6.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?

Ja, in sleuf 1 werden er muurresten aangetroffen afkomstig van een gootje en de fundering van een vermoedelijke tuinmuur.

- Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,...)?

De muurresten kunnen als sporen van bewoning geklasseerd worden.

- Zijn er nog resten van de omgrachting van de hoeve aanwezig?

Er werden geen resten van de omgrachting aangetroffen. Ofwel bevinden deze zich onder het ophogingspakket, ofwel zijn deze vergraven door de aanleg van de vijver.

- Is er een duidelijke uitgraving voor de aanleg van de gracht herkenbaar?

Niet van toepassing.

- Is er een fasering in zijn gebruik zichtbaar?

Niet van toepassing.

- Zijn er andere sporen te relateren aan de hoeve aanwezig?

Ja, de muurresten in sleuf 1 maken waarschijnlijk deel uit van de oude tuinmuur. Op basis van het baksteenformaat behoren deze tot de oudste fase van het hof.

- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

De sporen waren slechts ondiep bewaard.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Eén van de muurresten maakt waarschijnlijk deel uit van de oude tuinmuur.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

De sporen behoren op basis van het baksteenformaat toe aan de oudste fase van het hof.

- Is er een oudere toegangsweg aanwezig?

Er werd geen oudere toegangsweg aangetroffen.

- Zijn er sporen die te relateren zijn aan het latere kasteeldomein?

Er werden geen sporen gevonden die te relateren zijn aan het latere kasteeldomein.

- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

Niet van toepassing.

- Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?

Ja, in sleuf 1 was de zuidelijke zijde van de sleuf verstoord door een zeer recent afvalpakket tot een diepte van 1,7m onder het maaiveld. Waarschijnlijk is dit pakket te relateren aan de aanleg van de huidige bebouwing.

- Wat is de bodemopbouw?

In sleuf 1 bevond de C-horizont zich onder verschillende ophogingslagen of tuinlagen en een mogelijke B-horizont.

- Is er verder archeologisch onderzoek nodig in de vorm van een archeologische opgraving? Zo ja, specificeer.

Gezien de sporen zich respectievelijk 1,5 en 1,7m onder het maaiveld bevinden en de geplande werken hier slechts 1m onder het maaiveld zullen verstoren, is een in situ bewaring van het nog aanwezige erfgoed mogelijk. Bovendien blijkt de ondergrond reeds danig verstoord te zijn door de aanleg van de huidige bebouwing. In het zuidelijk deel bleek de ondergrond ofwel minstens 2,5m opgehoogd te zijn, ofwel bevindt zich hier de vijver die op de topografische kaart uit 1930-1936 aanwezig is. In beide gevallen dient er geen verder archeologisch onderzoek te gebeuren.

2.6.3. Waardering

De prospectie met ingreep in de bodem leverde het bewijs dat het noordelijk deel van het plangebied reeds danig verstoord werd door de aanleg van de huidige bebouwing en dat het archeologisch erfgoed zich hier op een diepte van 1,5-1,7m onder het maaiveld bevindt. De nog aanwezige sporen waren ondiep bewaard. De zuidelijke zijde bleek ofwel minstens 2,5m opgehoogd te zijn of bevindt zich ter hoogte van de vijver die aanwezig is op een topografische kaart uit 1930-1936. Het nog aanwezige erfgoed kan in situ bewaard worden gezien de geplande werken de bodem maar tot een diepte van 0,6m en 1m zullen verstoren. Daarnaast wordt het potentieel tot kennisvermeerdering van de waargenomen archeologische sporen als dermate laag ingeschat dat een vervolgonderzoek niet wordt geadviseerd.

2.7. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Verder onderzoek op het projectgebied wordt niet aanbevolen en zou niet leiden tot een vermeerdering van de kennis.

2.8. Samenvatting

Op basis van de geplande verstoring in de bodem ter hoogte van het Hof Ter Waarbeek in Asse dringt zich na een grondige bureaustudie een archeologisch vooronderzoek op. Het plangebied is 6900m² groot, de geplande werken beslaan 460m² hiervan. Aan de noordelijke zijde van de huidige bebouwing zal een nieuw gebouwblok geplaatst worden. Aan de zuidelijke zijde wordt een nieuwe weg ingepland naar de steenweg.

Op het terrein waren 4 sleuven gepland, vanwege de huidige verharding, de aanwezigheid van leidingen en begroeiing; en de aanwezige parking en tuin werden hiervan slechts 2 aangelegd en ook ingekort. Aan de noordelijke zijde werd 1 sleuf gelegd en aan de zuidelijke zijde werd eveneens 1 sleuf gelegd. In totaal werden bij het onderzoek 4 sporen aangetroffen, allen in sleuf 1 verspreid over 2 vlakken. Het betreft de resten van een gootje en de fundering van een vermoedelijke tuinmuur. Op basis van de baksteenformaten is het mogelijk dat deze tot de oudste fase (14de eeuw) van het hof behoren. De sporen bevonden zich respectievelijk 1,5 en 1,7m onder het huidige maaiveld. In deze sleuf bleek tevens dat het noordelijk deel van het terrein waarschijnlijk sterk verstoord is door de aanleg van de huidige bebouwing. In sleuf 2 bleek dat het terrein hier minstens 2,5m opgehoogd werd, de bodemkaart spreekt hier ook van sterk opgehoogde gronden. Aan de noordelijke zijde werd de C-horizont aangetroffen onder een aantal ophogingslagen of tuinlagen. Mogelijk is er hier ook een B-horizont aanwezig boven de C-horizont.

Gezien de geplande werken de ondergrond slechts 1m (noordelijk deel) en 0,6m (zuidelijk deel) diep gaan verstoren, kan het nog aanwezige erfgoed in beide gevallen in situ bewaard blijven. Bovendien blijkt de ondergrond in het noordelijk deel vrij sterk verstoord te zijn door de aanleg van de huidige bebouwing. Vanwege deze redenen wordt er verder geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Er dienen geen bijkomende maatregelen genomen te worden.

3. BIBLIOGRAFIE

3.1. Onuitgegeven bronnen

BARTHOLOMIEUX B., VERAART D., 2016. *Archeologienota Asse Hof Ter Waarbeek (prov. Vlaams-Brabant). Verslag van resultaten bureauonderzoek*, Ingelmunster.

4. BIJLAGEN

4.1 Plannenlijst en Bijlagen

Projectcode	2017F309	
Onderwerp	Plannenlijst	
Plannummer	Bijlage 1	
Type	Kadasterplan	
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied en sleuven	
Aanmaakschaal	Ongekend	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	14/09/2017	
Plannummer	Bijlage 2	
Type	Sleuvenplan	
Onderwerp	Sporen	
Aanmaakschaal	Ongekend	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	14/09/2017	
Plannummer	Bijlage 3	
Type	Sleuvenplan	
Onderwerp	Sporen	
Aanmaakschaal	Ongekend	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	14/09/2016	
Plannummer	Bijlage 4	
Type	Sleuvenplan	
Onderwerp	Sporen	
Aanmaakschaal	Ongekend	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	14/09/2016	
Bijlage	Bijlage 5	
Type	Referentieprofiel	
Onderwerp	Profielen	
Aanmaakschaal	Ongekend	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	14/09/2016	
Bijlage	Bijlage 6	
Type	Sporenlijst	

Onderwerp	Sporen
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/09/2016
Bijlage	Bijlage 7
Type	Inventarislijst
Onderwerp	Vondsten
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/09/2016
Bijlage	Bijlage 8
Type	Assessment Vondsten
Onderwerp	Vondsten
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/09/2016

4.2. Fotolijst

Projectcode	2017F309
Onderwerp	Fotolijst
ID	Figuur 4
Type	Werkfoto
Vervaardiging	Digitaal
Datum	23/08/2017
ID	Figuur 5
Type	Werkfoto
Vervaardiging	Digitaal
Datum	23/08/2017
ID	Figuur 9
Type	Profiel
Vervaardiging	Digitaal
Datum	23/08/2017
ID	Figuur 10
Type	Detailfoto profiel
Vervaardiging	Digitaal
Datum	23/08/2017

ID	Figuur 11
Type	Profiel
Vervaardiging	Digitaal
Datum	23/08/2017
ID	Figuur 12
Type	Werkfoto
Vervaardiging	Digitaal
Datum	23/08/2017
ID	Figuur 13
Type	Vlakfoto
Vervaardiging	Digitaal
Datum	23/08/2017
ID	Figuur 14
Type	Detailfoto spoor
Vervaardiging	Digitaal
Datum	23/08/2017
ID	Figuur 15
Type	Detailfoto spoor
Vervaardiging	Digitaal
Datum	23/08/2017

4.3 Overige bijlagen

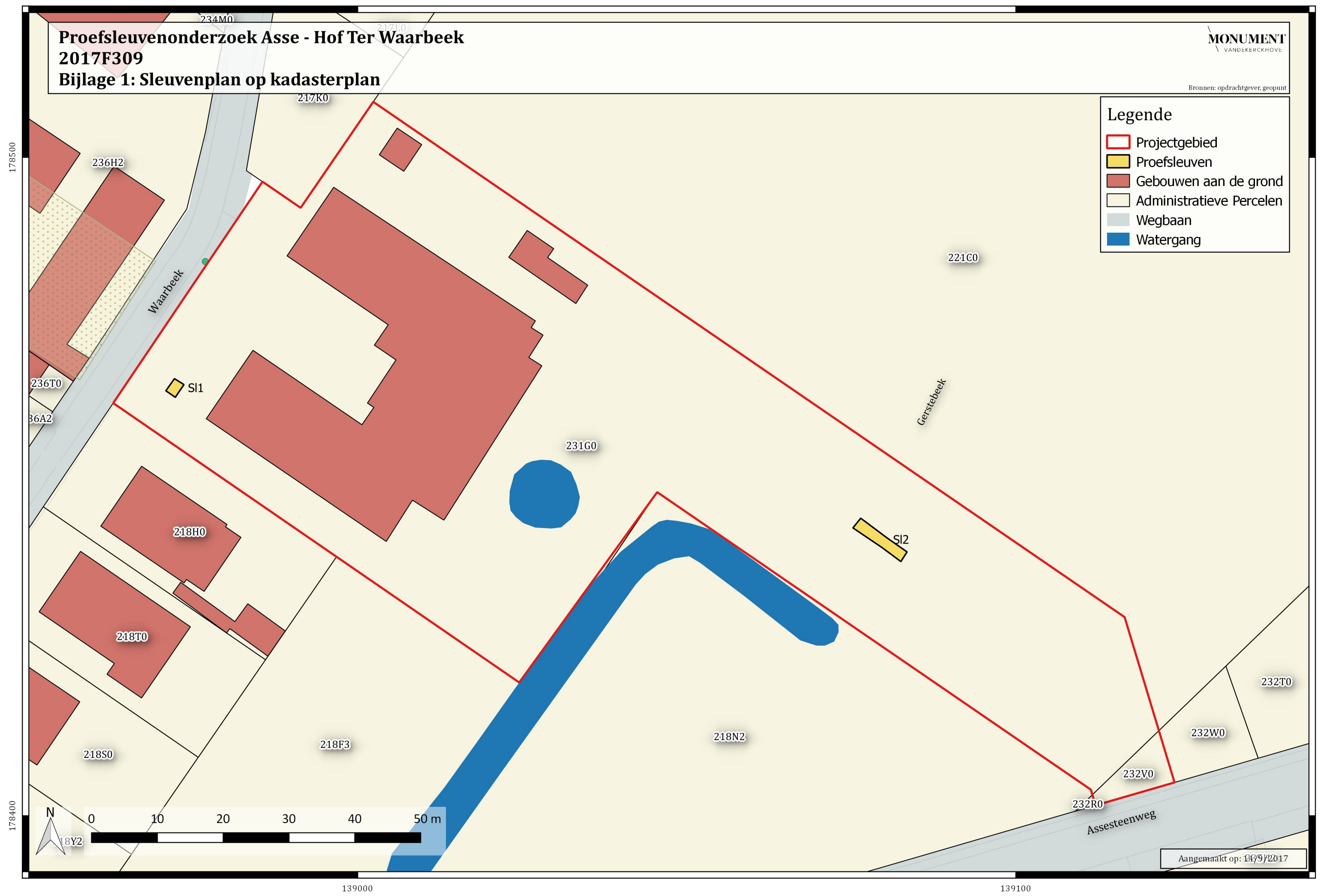
Voor de overige bijlagen wordt verwezen naar de digitale database van dit project, te raadplegen via :

<http://monarcho.be/web/monument/archeologie/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%22ed4a1e4a-d386-4301-8b25-a68e00ebc430%22%7D>

Proefsleuvenonderzoek Asse - Hof Ter Waarbeek
2017F309
Bijlage 1: Sleuvenplan op kadasterplan

Legende

- Projectgebied
- Proefsleuven
- Gebouwen aan de grond
- Administratieve Percelen
- Wegbaan
- Watergang

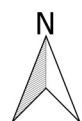
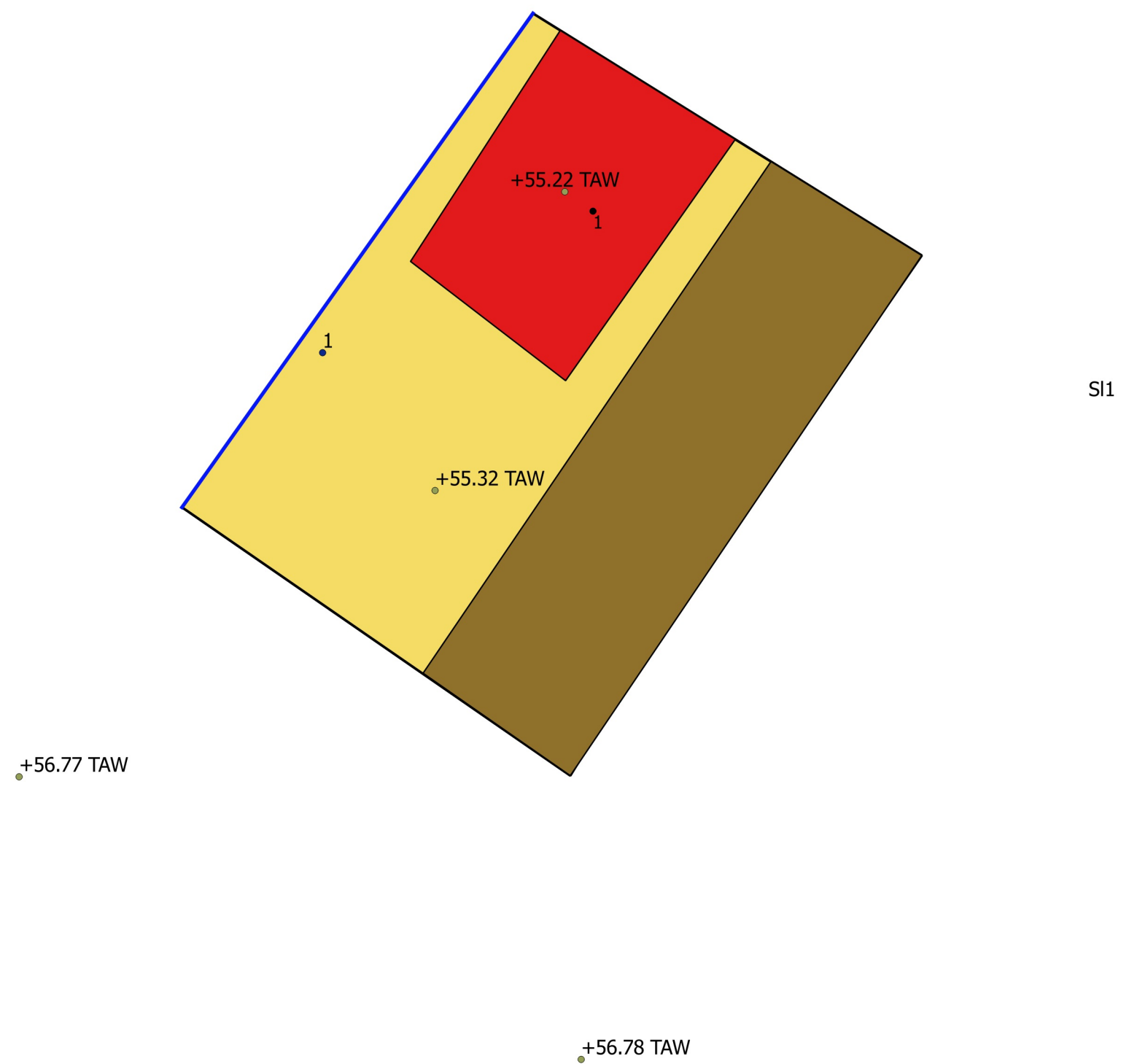

Proefsleuvenonderzoek Asse - Hof Ter Waarbeek

2017F309

Bijlage 2: Sleuf 1 - Vlak 1

- Legende
- Proefsleuven
 - Verstoring
 - Muurresten vlak1
 - Profielen
 - Hoogtes

0 0.6 1.2 1.8 2.4 3 m

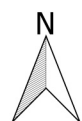
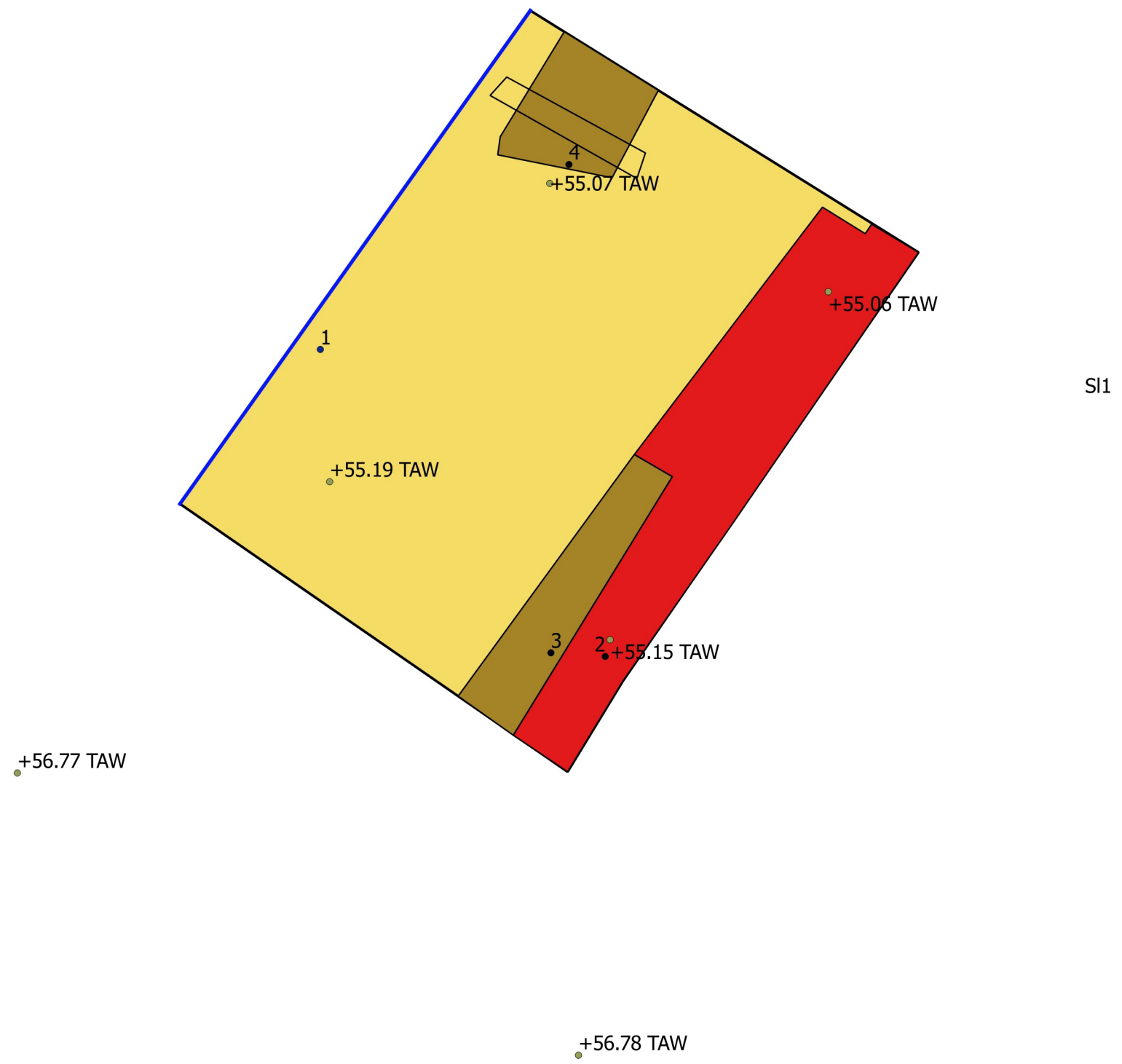

Proefsleuvenonderzoek Asse - Hof Ter Waarbeek

2017F309

Bijlage 3: Sleuf 1 - Vlak 2

- Legende
- Proefsleuven
 - Profielen
 - Hoogtes
 - Muurresten vlak2
 - Sporen vlak2
 - Coupes

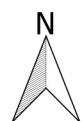
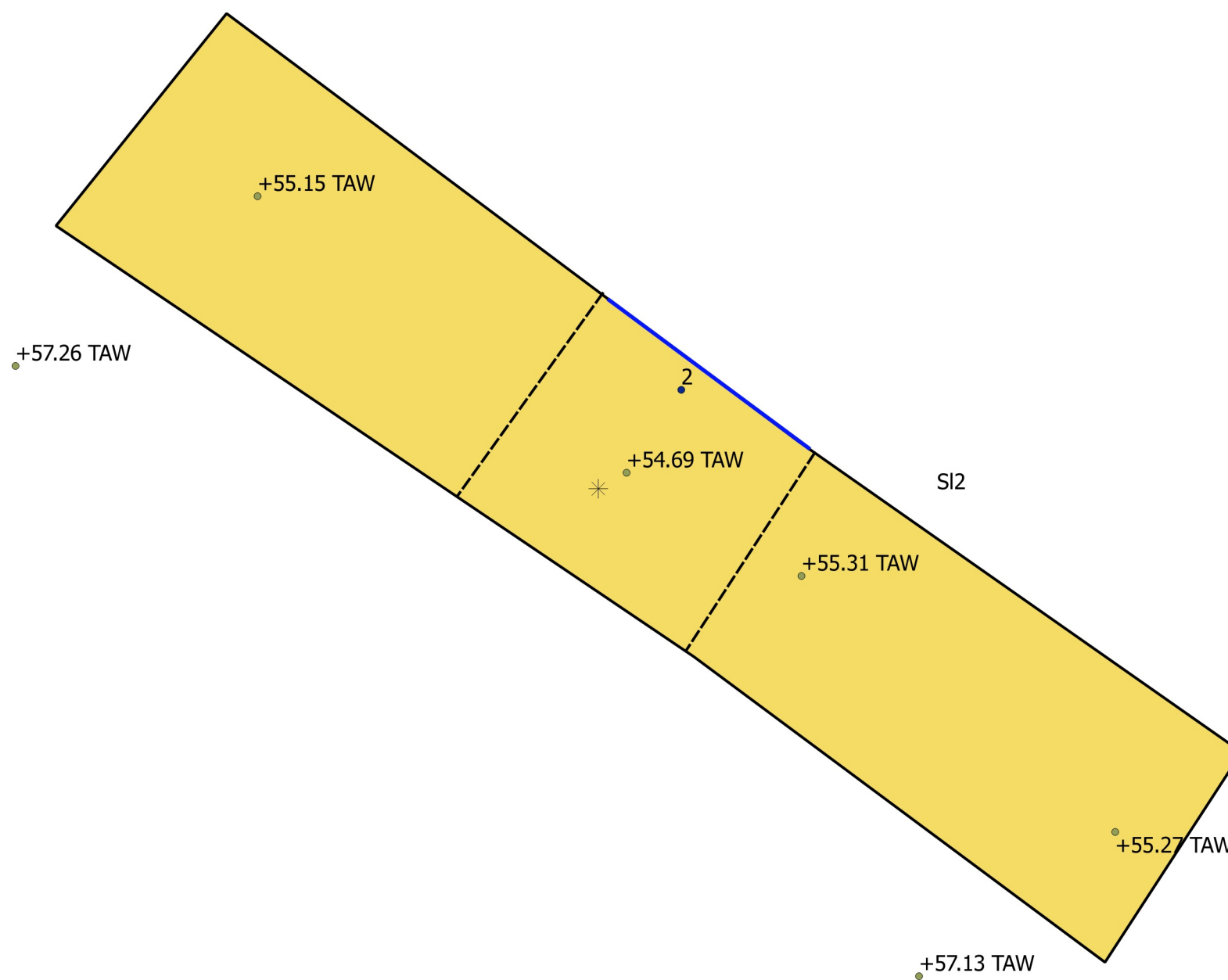
Proefsleuvenonderzoek Asse - Hof Ter Waarbeek

2017F309

Bijlage 4: Sleuf 2 - Vlak 1 en 2

Legende

- Proefsleuven
- Profielen
- Hoogtes
- Lokale verdieping
- Boring

0 1 2 3 4 5 m

Bijlage profielbeschrijving

Projectcode: Type onderzoek: Datum: Het weer: Assistent-Aardkundige: methode/techniek: diameter/raai:	2017F309		Coördinaten:		X: 138962, Y: 178401	X: 139124, Y: 178527	
	Proefsleuven		Hoogte:		+56,78 - 55m TAW		
	23/08/2017				Classificatie:		
	Droog en zonnig				OB-ON-Aca0-Ahp-Abp0 Bebouwde zone, opgehoogde gronden, matig droge leembodem met tectuur B-horizont, leembodem zonder profielontwikkeling		
	Gwendy Wyns		Landgebruik:		Parking met verharding (klinkers en beton) en grasland		
	nvt	nvt	Vegetatie:		nvt		
	nvt	nvt	grondwater:		nvt		
Profiel Nr.	Horizont		Diepte (cm)		Onderkant bereikt	Ondergrens	
	Nr.	Symbol	begin	eind		duidelijkheid	regelmatigheid
P1	1	Klinkers en beton-verharding	0	30	ja	scherp	regelmatig
P1	2	puinlaag	10	70	ja	scherp	regelmatig
P1	3	A1	70	90	ja	scherp	regelmatig
P1	4	A2	90	110	ja	scherp	regelmatig
P1	5	B of A3?	110	130	ja	scherp	regelmatig
P1	6	B of A4?	130	160	ja	scherp	regelmatig
P1	7	C	160	/	ja	/	/
P2	1	asfalt	0	30	ja	scherp	onregelmatig
P2	2	ophoging	30	250	nee	/	/
Kleur		Vlekken				Stratificatie	Kalk
visueel	Munsell	Type	Kleur	Frequentie	Helderheid		
dGR-GR	N3	nvt	nvt	nvt	nvt	nee	nee
RD	10R4/8	nvt	nvt	nvt	nvt	nee	ja
DBR-GR	10YR2/1	nvt	nvt	nvt	nvt	nee	nee
DBR-GR	10YR2/1	nvt	nvt	nvt	nvt	nee	nee
dBR-IBR	10YR3/4	nvt	nvt	nvt	nvt	nee	nee
IBR	10YR5/6	OX	oranje	weinig	onduidelijk	nee	nee
IBR-GE	10YR7/6	OX	oranje	weinig	onduidelijk	nee	nee
dGR-GR	N3	nvt	nvt	nvt	nvt	nee	nee
IOR-GE	10YR8/6	OX	blauwgrijs	veel	duidelijk	nee	nee
Structuur			Vochtigheid	Textuur			Andere
gradatie	type	grootte	(D/V/N)	Code	zandfractie	methode	
/	/	/	D	nvt	nvt	Manueel	
zwak	brokken	groot	D	nvt	nvt	Manueel	
zwak	korrel	groot	D	nvt	nvt	Manueel	
zwak	korrel	klein	D	S	Z1	Manueel	
Zwak	Korrel	klein	D	L	Z2	Manueel	

Zwak	korrel	klein	D	L	Z2	Manueel	
zwak	korrel	zeer klein	D	L	Z2	Manueel	
zwak	korrel	zeer klein	D	L	Z2	Manueel	
/	/	/	D	nvt	nvt	Manueel	
groot	brokken	groot	D	nvt	nvt	Manueel	

Spoornummer	Type	Interpretatie	Interface	Zone	Werkput	Vak	Vlak
1	muur			1	1	1	1
2	muur			1	1	1	2
3	interface	insteek		1	1	1	2
4	interface	natuurlijk spoor		1	1	1	2
5	laag			1	2	1	1

Inventarisnummer	Spoornummer	InterfaceSpoornummer	Monster soort	Materiaal soort	Datering periode
	1	1	baksteenstaal	bouwmateriaal	Late Middeleeuwen

Assessment materiaal Asse – Hof Ter Waarbeek

1. Administratieve gegevens

Provincie: Vlaams-Brabant

Gemeente: Asse

Site: ASHO17, 2017F309

Inventarisnummer(s): 1

Datum: 14/09/2017

Erkend archeoloog: Thomas Apers

Uitvoerder assessment: Gwendy Wyns

2. Omschrijving opdracht

De aanleiding voor de archeologische prospectie is de uitbreiding van de huidige bebouwing en een wegenis. Een bureauonderzoek kon geen uitsluitel bieden over de aan-of afwezigheid van een archeologische site. Hiervoor diende een archeologische prospectie a.d.h.v. proefsleuven. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de geplande werken wordt verwezen naar het verslag van resultaten bureauonderzoek en het verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek.

3. Assessment stalen –S1

3.1 Context en tafonomie

Werkput/zone: Sleuf 1

Spoornummer: 1

Stratigrafie en relatie met andere sporen: Het staal betreft een baksteenstaal van de resten van een gootje.

Inventarisnummer(s): 1

Tekening: /

Foto: /

3.2 Methodiek

Het staal werd gewassen en geregistreerd.

3.3 Verzamelwijze

Het staal werd handmatig verzameld.

3.4 Interpretatie en aanbevelingen:

Datering: Het formaat wijst op een laat middeleeuwse datering, gecombineerd met de historische bronnen is deze waarschijnlijk in de 14de eeuw te plaatsen.

Verder onderzoek nodig: Nee, enkel basisverwerking

Conservatie nodig? Geen specifieke maatregelen nodig

Aanvullende opmerkingen: /